

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет інформатики, математики та економіки
кафедра соціології

Назва курсу	Соціологічний аналіз документів
Викладач (-і)	Глинська Людмила Федорівна
Профайл викладача (-ів)	http://scholar.google.com.ua/citations?user=Z-cAuT8AAAAJ&hl
Контактний тел.	0961083960
E-mail:	glinskay. lyudmila@gmail.com
Сторінка курсу в CMS UCU	
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щочетверга, згідно графіку роботи кафедри соціології - обговорення питань для самопідготовки та презентацій. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького.

1. Коротка анотація до навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни спрямовано на отримання студентами знань, навичок та компетенцій, необхідних для розуміння змісту основних теоретичних концепцій і термінів, які використовуються в сучасній теорії комунікацій, формування у студентів уявлення про основні дослідницькі підходи до вивчення даного проблемного поля, надання знання про практичне застосування і використання методики і основних методів соціологічного вивчення процесів масової комунікації.

2. Мета навчальної дисципліни

Сформувати у студентів системні знання про особливості соціологічного аналізу документів: про інтегральне поняття соціальної інформації та соціологічного документа, основні соціологічні парадигми аналізу документів, методологічні підходи та соціологічні методи аналізу документів.

Завдання:

1. Ознайомити студентів зі спектром західних та вітчизняних соціологічних концепцій, де відображено сутність теоретичних і методологічних підходів до розуміння й дослідження документальних джерел. 2. Звернути увагу студентів на методичні особливості соціологічного аналізу документів, особливості формування дослідницьких стратегій, формування програми дослідження та застосування конкретних методів. 3. Сформувані чіткі знання і уявлення про основні методологічні парадигми дослідницьких стратегій у соціології – якісну та кількісну та використання їх принципів в конкретних соціологічних методах. 4. Навчити коректності у використанні матеріалів соціальної та соціологічної аналітики, сформування навичок практичного використання принципів аналітики в залежності від конкретної дослідницької ситуації чи потреб або запитів ринку. 5. Ознайомити студентів з прикладними аспектами та методами соціологічного дослідження документів з метою заохочення та стимулювання їх до самостійної дослідницької аналітичної роботи з використанням методик та інструментарію соціологічного аналізу документів. 6. Звернути увагу студентів на актуальні питання соціологічного аналізу документів, які щільно взаємопов'язані з ключовими тенденціями розвитку сучасного суспільства, зокрема, його інформаційного обміну, стану інститутів ЗМК, особливостей розвитку публічної сфери, соціокультурних змін, характерних для українського суспільства.

3. Формат курсу

Очний (offline) у вигляді лекційних, практичних занять та самостійної роботи.

Змішаний (blended) через систему Центру освітніх дистанційних технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького

4. Результати навчання / компетентності

РН 5 застосовувати інноваційні сучасні інформаційні технології навчання.

РН 9 Давати визначення соціологічних понять і застосовувати соціологічні поняття, концепції та теорії для пояснення практичних ситуацій.

РН 28. Визначати соціальні проблеми, їх можливі структурні та культурні чинники.

РН 32. Інтерпретувати науково встановлені соціальні факти, за допомогою конкретних соціологічних досліджень, що характеризують соціальне життя українського суспільства.

ЗК 5. Здатність використовувати відповідну термінологію, обговорювати факти та інтерпретації зрозумілою і чіткою мовою.

ЗК 13. Здатність продемонструвати знання різних методів роботи із сучасними інформаційними технологіями навчання.

ЗК 15. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 24. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ФК 1. Здатність застосовувати соціологічні поняття, концепції та теорії для інтерпретації соціальних явищ і процесів.

5. Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна к-сть годин
лекції	30
семінарські заняття / практичні / лабораторні	46
самостійна робота	74

6. Ознаки навчальної дисципліни:

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний\ вибірковий
2019-2020	8	напр. - соціологія	4	нормативний (Н)

7. Технічне й програмне забезпечення / обладнання

Технічне та мультимедійне обладнання, підручники, посібники, довідники, методичні рекомендації до семінарських завдань.
Забезпечення доступу здобувачів вищої освіти до Інтернет-ресурсів.

8. Політики курсу

Політика академічної поведінки та етики:

- Відвідування лекційних занять і опрацювання їх матеріалів;
- Виконання завдань практичних занять і питань самостійної роботи;
- Виконання контрольних-модульних завдань.

9. Схема навчальної дисципліни

Тиждень год.	Тема заняття	Форма заняття	Література. Ресурси в інтернеті
Тиж. 1 / 9 акад. год.	Аналіз документів у соціології	Лекція (2 год.)	2, 3, 6, 10, 15
	Соціальна інформація як об'єкт аналізу документів, її специфіка.	Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	
Тиж.2 / 11 акад. год	Статус та різновиди соціологічної аналітики документів	Лекція (2 год.)	2, 3, 6, 10, 15
	Документ як джерело інформації. Вигоди та пастки для аналітики.	Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (5 год.)	
Тиж.3 / 9 акад. год	Функції соціального аналізу на ринку послуг.	Лекція (2 год.)	2, 3, 6, 10, 15
	Ідеальна аналітична служба – проблема проектування і функціонування.	Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	
Тиж.4 / 11 акад. год	Методологічні проблеми аналізу документів	Лекція (2 год.)	2, 3, 6, 10, 15
	Аутсайдер проти інсайдера у позиції дослідника, його компетентність та позиція автора документа, цілі та компетентність. Випадки маніпуляції та фальсифікації документів.	Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (5 год.)	
Тиж.5 / 9 акад. год	Наукові парадигми дослідження медіа культури та масової комунікації	Лекція (2 год.)	2, 3, 6, 10, 15
	Постмодерністська перспектива – можливості для досліджень та інтерпретацій	Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	
Тиж.6 /	Якісний аналіз текстів у різних середовищах	Лекція (2 год.)	

11 акад. год	Аналіз життєвих історій у французькій соціологічній традиції:	Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (5 год.)	2, 3, 6, 10, 15
Тиж.7 / 9 акад. год	Функціонально-параметричний аналіз дискурсу	Лекція (2 год.)	2, 3, 6, 10, 15
	Сутність соціальної маніпуляції та різні підходи до розуміння цього явища.	Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	
Тиж.8 / 11 акад. год	Контент-аналіз у соціології	Лекція (2 год.)	2, 3, 6, 10, 15
	Контент-аналіз у крос-культурних дослідженнях.	Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (5 год.)	
Тиж.9 / 9 акад. год	Сучасні методи дослідження мультимедійної інформації	Лекція (2 год.)	2, 3, 6, 10, 15
	Фотографія як предмет соціологічного дослідження	Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	
Тиж.10 / 11 акад. год	Якісний аналіз текстів у різних середовищах	Лекція (2 год.)	2, 3, 6, 10, 15
	Актуальні теми контент-аналізу у передвиборчих кампаніях	Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (5 год.)	
Тиж.11 / 9 акад. год	Сучасні методи дослідження мультимедійної інформації	Лекція (2 год.)	2, 3, 6, 10, 15
	Художній фільм як предмет дослідження методом аналізу документів	Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота(5 год.)	
Тиж.12 / 11 акад. год	Аналітична інтерпретація рекламних повідомлень	Лекція (2 год.)	2, 3, 6, 10, 15
	Соціокультурні особливості рекламного слогану та його функціонування у тексті.	Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (5 год.)	
Тиж.13 /	Соціальні мережі як система повсякденного документування	Лекція (2 год.)	

9 акад. год	Контент текстів соціальних мереж	Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	2, 3, 6, 10, 15
Тиж.14 / 11 акад. год	Імідж (соціальних образ) – як особливість аналізу документів	Лекція (2 год.)	2, 3, 6, 10, 15
	Гендер як специфічне тло аналізу документів	Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (5 год.)	
Тиж.15 10 акад.год	Інформаційно-цільовий аналіз документів. Інформаційно-цільові версії сучасної комунікації.	Лекція (2 год.) Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (4 год.)	2,3,6,10

10. Система оцінювання та вимоги

Методи контролю результатів навчання: поточний контроль здійснюється у формі усних відповідей на семінарських заняттях; виконання тестових та творчих завдань; розв'язування ситуаційних задач. Підсумковий контроль – у формі іспиту.

Система оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на ОПП Соціологія базується на «Положенні про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (протокол від 20.09.2019 р. № 3) і «Положенні про бально-накопичувальну систему оцінювання навчальних досягнень» (від 28.11.2017 р., протокол №7), що затверджені Вченою радою МДПУ імені Богдана Хмельницького.

Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (усні відповіді, тестові завдання, перевірка практичних завдань, самостійної роботи), періодичним контролем по тестах або контрольних робіт за матеріалами двох блоків. За результатами суми балів поточного оцінювання та двох періодичних контрольних робіт (ПКР) виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складовою результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): КТ = ПК + ПКР. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($\bar{X}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної

точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{\text{ср}}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $\text{ПК} = (X_{\text{ср}}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{\text{ср}} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $\text{ПК} = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $\text{КТ} = \text{ПК} + \text{ПКР} = 16 + 30 = 46$ (балів).

Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.

Критерії оцінювання форма контролю – екзамен

Підсумковим контролем є екзамен (проводиться відповідно розкладу), на його складання надається 100 балів за відповіді на теоретичні питання (3 питання по 30 балів) і відповідей на тестові завдання. Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $\text{ЗР} = (\text{ПО} + \text{Е}) / 2$

Схему нарахування балів подано у таблиці.

$(100 + 100) : 2 = 100$ балів – загальний рейтинг з дисципліни				100 балів – екзмен
100 балів				
50 – перша контрольна точка (перша половина семестру)		50 – друга контрольна точка (друга половина семестру)		
20 балів – поточний контроль на практичних заняттях	30 балів – I періодичний контроль (письмова контрольна робота 1)	20 балів – поточний контроль на практичних заняттях	30 балів – II періодичний контроль (письмова контрольна робота 2)	

Критерії оцінювання знань і вмінь студентів

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Усна відповідь на практичному занятті	1-2 бали – за відповідь з принциповими помилками, що свідчать про нерозуміння студентом сутності питання, 3 бали – за відповідь з помітними помилками, вадами засвоєння, але такими, що не перешкоджають подальшому навчанню, 4 - за відповідь із незначними помилками, 5 – за повну відповідь, логічно виважену, правильну за змістом
Індивідуальне опитування, доповіді, презентації	1-2 бали – за доповідь, що не розкриває змісту теми і містить суттєві помилки, 3 бали – за доповідь, що частково розкриває зміст теми з помітними помилками, але такими, що не перешкоджають усвідомленню суті питання, 4-5 балів – за достатньо повне розкриття змісту теми.
Компетентнісно-орієнтовані завдання	1-2 бали – за виконання завдань із суттєвими помилками, 3 бали – за виконання завдань з помітними помилками, але такими, що не перешкоджають усвідомленню суті питання 4 бали – за достатньо повне виконання завдань із незначними помилками, 5 балів – за повне виконання завдань без помилок

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького	Оцінка за національною шкалою	
A	90-100	відмінно	Студент виявляє всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, здатний використовувати

			набуті знання та вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища й факти. Мова логічно обґрунтована і граматично правильна
B	82-89	добре	Студент виявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення та висновки, правильно виконує навчальні завдання, виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Відповіді досить повні, логічні, з елементами самостійності, але містять деякі неточності
C	74-81		
D	64-73	задовільно	Студент виявляє наявність знань лише основного матеріалу, відповідає по суті питання і в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь не повна, нечітка, містить неточності, дає недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність викладу матеріалу, відчуває труднощі, застосовуючи знання при рішенні практичних задач
E	60-63		
FX	0-59	незадовільно з можливістю повторного складання	Студент не знає значної частини матеріалу курсу, допускає суттєві помилки при висвітленні основних питань, при формулюванні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, не може провести зв'язок між теоретичним матеріалом і сучасною дійсністю, не може правильно вирішити конкретну задачу, зорієнтуватись в конкретній ситуації, робить велику кількість помилок в усній відповіді.

7. Рекомендована література/ Інформаційні ресурси в інтернеті.

1. Адамьянц Т. З. К диалогической телекоммуникации: от воздействия – к взаимодействию. – М.: Институт социологии РАН, 1999. – 136 с.
2. Бос Д., Майер Р. Подход к анализу научной дискуссии // Иностранная психология. – 1993. - № 2. – С. 64 – 68.
3. Васильева Т. С. Основы качественного исследования: обоснованная теория // Методология и методы социологических исследований. — М.: Ин-т социологии РАН, 1996. — 140 с. – С. 74 – 92.
4. Дейк Т. Ван. Анализ новостей как дискурса // Язык. Познание. Коммуникация: Сб. работ / Составление В. В. Петрова; Пер. с англ.; Под ред. В. И. Герасимова, Ю. Н. Караулова. — М.: Прогресс, 1989. – С. 111 – 154.
5. Дмитриев А. В. Слухи как объект социологического исследования // Социологические исследования. — 1995. — № 1. — С. 6-10.
6. Дридзе Т.М. Информативно-целевой анализ содержания текстовых источников // Методы сбора информации в социологических исследованиях. – М.: Наука, 1990. – Кн. 2. – 224 с.
7. Дридзе Т.М. Социальная коммуникация как текстовая деятельность в семиопсихологии // Общественные науки и современность. – 1996. – № 3. – С. 145 – 152.
8. Землянова Л. М. Современная американская коммуникативистика: теоретические концепции, проблемы, прогнозы. – М.: Изд-во МГУ, 1995. – 271 с.
9. Знанецкий Ф. Мемуары как объект исследования // Социологические исследования. – 1989. - № 1. – С. 106 – 110.
10. Карасик В.И. Язык социального статуса. – М.: ИТДГК «Гнозис», 2002. – 333 с.
11. Коробейников В.С. Методический опыта анализа содержания сообщений средств массовой информации по проблемам экономики // Методы сбора информации в социологических исследованиях. – М.: Наука, 1990. – Кн. 2. – 224 с.
12. Коробейников В.С. Методы формализованного анализа документальных источников // Методы сбора информации в социологических исследованиях. Организационно-методические проблемы опроса. Анализ документов. Наблюдение. Эксперимент. – М.: Наука, 1990. – Кн. 2.– 224 с.
13. Костенко Н., Иванов В. Досвід контент-аналізу: Моделі та практики. – К.: Центр вільної преси. – 2003. – 200 с.
14. Костенко Н.В. Парадигми і фактичності нових масс-медіа // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1998. - № 1-2. – С. 138 – 150.
15. Костенко Н.В. Ценности и символы в массовой коммуникации. – К.: Наукова думка, 1993. – 190.
16. Кравченко Е. И. Социологическая концепция Э. Гоффмана // Современная американская социология: Сб. ст. / Под ред. В. И. Добренкова. — М.: Изд-во МГУ, 1994. — 293 с.
17. Кузнецов Н.А., Мухелишвили Н.Л., Шрейдер Ю.А. Информационное взаимодействие как объект научного исследования // Вопросы философии. – 1999. – № 1. – С. 77-87.
18. Макаров М. Л. Основы теории дискурса // М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. – 280 с.
19. Мангейм Дж. Б., Рич Р.К. Политология. Методы исследования: Пер. с англ. предисловие А. К. Соколова. – М.: Изд-во «Весь Мир», 1997. – 544 с.
20. Маслова О.М., Пугачева М.Г.. Виды документальных источников и методы их анализа // Методы сбора информации в социологических исследованиях. Кн. 2: Организационно-методические проблемы опроса. Анализ документов. Наблюдение. Эксперимент / Отв. ред. В.Г.

Андреевков. – М.: Наука, 1990. – 224 с.

21. Медіа-іміджі ВІЛ/СНІДу в Україні // Т. Семигіна. І. Зубець, Д. Богдан та ін.; за ред. Т. Семигіної. – К.: Вид. Дім “Кієво-Могилянська акад.”, 2005. – 124 с.
22. Назаров М. М. Массовая коммуникация в современном мире: методология анализа и практика исследований. — М.: УРСС, 1999. — 240 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті.

1. Інститут соціології НАН України | Інститут соціології НАН <http://www.i-soc.com.ua>
2. Київський міжнародний інститут соціології <https://www.kiis.com.ua>
3. GfK Ukraine www. <https://www.gfk.com/uk-ua>
4. Соціологічна група «Рейтинг» (Rating Group Ukraine) <http://ratinggroup.ua>
5. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва <https://dif.org.ua>
6. Соціологічна агенція «Фама» <http://famalviv.com.ua>
7. Центр SOCIS <http://socis.kiev.ua>
8. ispp.org.ua – офіційний сайт Інституту соціальної та політичної психології АПН України
9. <http://socionet.ru/> - Соціонет – інформаційний простір з суспільних наук
10. <http://www.ras.ru/russian/RAS/ofcpr.html> – відділення філософії, соціології, психології і права РАН.
11. <http://www.socium.info/library.html> – бібліотека соціологічної літератури
12. <http://www.studfiles.ru/all-vuz/879/folder:2208/> - бібліотека соціологічної літератури
13. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ).
14. www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України)
15. www.sociology.kharkov.ua (Домашня сторінка харківських соціологів)
16. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України)